

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT

ELEANOR SHARPSTON
föredraget den 18 maj 2006¹

1. Kommissionen har yrkat att domstolen skall fastställa att Luxemburg har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område² genom att inte anta nödvändiga bestämmelser för att uppfylla kraven i direktivet och genom att i varje fall inte underrätta kommissionen om dem.³

3. Luxemburg däremot anser att det inte nödvändigtvis krävs att särskilda formella bestämmelser i lagar och andra författningar antas för att ett ramdirektiv skall kunna implementeras korrekt i den nationella rättsordningen. Det som har betydelse är huruvida de sakliga mål som direktivet syftar till uppfylls i praktiken inom de olika tidsfrister som anges i direktivet. Luxemburg har också, men först i sitt svaromål till domstolen, anfört att dess befintliga nationella lagstiftning till stor del uppfyller kraven i direktivet.

2. Kommissionen har hävdats att det för ett korrekt införlivande av direktiv 2000/60/EG krävs att en "ramlag" antas på nationell nivå. Det har klarlagts att så inte har skett. Vidare har kommissionen (i sin replik) identifierat ett antal särskilda bestämmelser i direktivet som den hävdar att Luxemburg har underlåtit att införliva.

Tillämpliga bestämmelser

EG-fördraget

4. I artikel 249 EG anges att ett direktiv "skall med avseende på det resultat som skall uppnås vara bindande för varje medlemsstat till vilken det är riktat, men skall överlåta åt de nationella myndigheterna att bestämma form och tillvägagångssätt för genomförandet".

1 — Originalspråk: engelska.

2 — Av den 23 oktober 2000, EGT L 327, s. 1.

3 — Räckvidden av kommissionens talan ändrades sedan under rättegången. Se nedan punkterna 32–34 och 37.

5. Genom artikel 174.1 EG ges gemenskapen befogenhet att anta en gemenskapspolitik för miljön som skall bidra till att uppnå målen att bevara, skydda och förbättra miljön, skydda människors hälsa, utnyttja naturresurserna varsamt och rationellt och främja åtgärder på internationell nivå för att lösa regionala eller globala miljöproblem.

Gemenskapen bör fastställa gemensamma principer och en allmän ram för åtgärderna. Detta direktiv bör tillhandahålla en sådan ram och samordna och integrera och, på längre sikt, ytterligare utveckla de allmänna principerna och strukturerna för skydd och hållbar användning av vattenresurserna i gemenskapen i enlighet med subsidiaritetsprincipen.”

6. I artikel 175.1 EG föreskrivs att rådet enligt det medbeslutandeförfarande som avses i artikel 251 EG skall besluta om vilka åtgärder som skall vidtas av gemenskapen för att uppnå de mål som anges i artikel 174 EG.

9. I artikel 1 föreskrivs att direktivets syfte är att upprätta ”en [gemenskaps]ram för skyddet av inlandsytvatten, vatten i övergångszon, kustvatten och grundvatten”.

Direktiv 2000/60/EG

7. Direktiv 2000/60/EG antogs med artikel 175.1 EG som grund.

8. I skäl 9 i ingressen anges att ”[d]et är nödvändigt att utarbeta en integrerad gemenskapspolitik för vatten”. I skäl 18 förklaras att en sådan politik ”kräver en klar och tydlig, effektiv och enhetlig rättslig ram.

10. I artikel 2 definieras 41 relevanta begrepp för tillämpningen av direktivet. En del gäller de vattenkvalitetsnormer som medlemsstaterna måste uppfylla enligt direktivet och särskilt artikel 4. Som ett exempel definieras i artikel 2.22 ”god ekologisk status” som status hos en ytvattenförekomst som klassificeras som ”god” i enlighet med bilaga V till direktivet. I artikel 2.23 anges att ”god ekologisk potential” är statusen hos en kraftigt modifierad eller konstgjord vattenförekomst, klassificerad i enlighet med bilaga V, som innehåller närmare villkor för analys, klassificering och övervakning av den kvalitativa statusen hos de vattenförekomster som direktivet omfattar. I artikel 2.24 definieras ”god kemisk ytvattenstatus” som den kemiska status som krävs för att uppfylla miljömålen för ytvatten enligt artikel 4.1 a,

det vill säga den kemiska statusen hos en ytvattenförekomst i vilken koncentrationerna av förorenande ämnen inte överskrider de miljö kvalitetsnormer som fastställs i bilaga IX och artikel 16.7 och annan relevant gemenskapslagstiftning som fastställer miljö kvalitetsnormer på gemenskapsnivå. I artikel 2.25 anges på liknande sätt att "god kemisk grundvattenstatus" är den kemiska statusen hos en grundvattenförekomst som uppfyller alla krav som definieras i tabell 2.3.2 i bilaga V.

11. I relevanta delar av artikel 3 (som har rubriken "Samordning av administrativa arrangemang inom avrinningsdistrikt") föreskrivs följande:

"1. Medlemsstaterna skall identifiera de enskilda avrinningsområden som ligger inom deras nationella territorium och skall för detta direktivs ändamål hänföra dem till enskilda avrinningsdistrikt. ...

2. Medlemsstaterna skall säkerställa lämpliga administrativa arrangemang — vilket innefattar att de skall identifiera lämplig behörig myndighet — för tillämpningen av bestämmelserna i detta direktiv inom varje avrinningsdistrikt som ligger på deras territorium.

3. Medlemsstaterna skall se till att ett avrinningsområde som täcker mer än en medlemsstats territorium hänförs till ett internationellt avrinningsdistrikt. Om de berörda medlemsstaterna begär det, skall kommissionen vidta åtgärder för att det skall bli lättare att hänföra avrinningsområden till sådana internationella avrinningsdistrikt.

Varje medlemsstat skall säkerställa lämpliga administrativa arrangemang — vilket innefattar att de skall identifiera lämplig behörig myndighet — för tillämpningen av bestämmelserna i detta direktiv inom den del av varje internationellt avrinningsdistrikt som ligger på dess territorium.

4. Medlemsstaterna skall se till att detta direktivs krav för att uppnå miljömålen enligt artikel 4, och i synnerhet alla åtgärdsprogram, samordnas för hela avrinningsdistriktet. När det gäller internationella avrinningsdistrikt skall de berörda medlemsstaterna tillsammans sköta denna samordning och får för detta ändamål använda befintliga strukturer som internationella avtal givit upphov till. Om de berörda medlemsstaterna begär det, skall kommissionen vidta åtgärder för att det skall bli lättare att upprätta åtgärdsprogrammen.

...

6. Medlemsstaterna får utse ett befintligt nationellt eller internationellt organ till behörig myndighet för detta direktivs ändamål.

7. Medlemsstaterna skall utse den behöriga myndigheten senast vid den tidpunkt som anges i artikel 24.

8. Senast sex månader efter den tidpunkt som anges i artikel 24 skall medlemsstaterna till kommissionen överlämna en förteckning över sina behöriga myndigheter och de behöriga myndigheterna för alla de internationella organ de deltar i. För varje behörig myndighet skall den information som anges i bilaga I överlämnas.

9. Medlemsstaterna skall informera kommissionen om alla förändringar av den information som har överlämnats enligt punkt 8, inom tre månader efter det att förändringen har blivit gällande.”

12. I artikel 4 fastställs de miljömål som medlemsstaterna skall uppfylla vid genomförandet av de åtgärdsprogram som anges i förvaltningsplanerna för avrinningsdistrikt när det gäller ytvatten, grundvatten och skyddade områden. I huvudsak skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga en försämring av miljön i relevanta vatten och skyddade områden samt

för att förbättra och återställa dem till de kvalitetsnivåer som anges i bestämmelserna i direktivet, särskilt artikel 2. I artikel 4 föreskrivs också att de normer och mål som fastställs i direktivet i allmänhet måste uppnås senast 15 år efter dess ikraftträdande.

13. Avseende vatten som används för ”uttag” av dricksvatten, krävs i artikel 7.1 att medlemsstaterna för varje avrinningsdistrikt skall identifiera alla berörda vattenförekomster.

14. I artikel 7.2 föreskrivs att ”[i] fråga om de vattenförekomster som identifieras enligt punkt 1, skall medlemsstaterna se till att uppfylla målen i artikel 4 i enlighet med detta direktivs krav för ytvattenförekomster, inklusive de kvalitetsnormer som fastställs på gemenskapsnivå enligt artikel 16 och dessutom se till att det resulterande vattnet enligt det vattenreningssystem som används och i enlighet med gemenskapslagstiftningen uppfyller kraven i direktiv 80/778/EEG, ändrat genom direktiv 98/83/EG”.

15. Enligt artikel 7.3 skall medlemsstaterna säkerställa erforderligt skydd för de vattenförekomster som identifierats enligt artikel

7.1, och får, om de så önskar, upprätta säkerhetszoner för dessa vattenförekomster.

c) Kopior av utkast till förvaltningsplanen för avrinningsdistriktet minst ett år före början av den period som planen avser.

16. I artikel 14, som har rubriken "Information till och samråd med allmänheten", föreskrivs följande:

På begäran skall underlag och information som har använts vid utarbetande av utkastet till förvaltningsplanen för avrinningsdistriktet göras tillgängliga.

"1. Medlemsstaterna skall uppmuntra aktiv medverkan från samtliga berörda parter i genomförandet av detta direktiv, särskilt när det gäller att utarbeta, se över och uppdatera förvaltningsplanerna för avrinningsdistriktet. Medlemsstaterna skall för varje avrinningsdistrikt offentliggöra följande, som skall göras tillgängligt för kommentarer från allmänheten, däribland användarna:

2. För att möjliggöra ett aktivt deltagande och samråd skall medlemsstaterna anslå en tid av minst sex månader för skriftliga kommentarer till dessa handlingar.

3. Punkterna 1 och 2 skall i motsvarande grad gälla för uppdaterade förvaltningsplaner för avrinningsdistrikt."

a) En tidtabell och ett arbetsprogram för utarbetandet av planen samt en redogörelse för vilka samråd som skall genomföras, minst tre år före början av den period som planen avser.

b) En interimsoversikt över väsentliga vattenförvaltningsfrågor i avrinningsområdet minst två år före början av den period som planen avser.

17. Artiklarna 16 och 17 i direktivet riktar sig till gemenskapsinstitutionerna. I dessa respektive artiklar fastställs att Europaparlamentet och rådet, på grundval av förslag från kommissionen, skall besluta om särskilda åtgärder mot förorening av vatten genom enskilda förorenande ämnen eller grupper av förorenande ämnen samt skall hindra och reglera förorening av grundvatten. Enligt artikel 18 skall kommissionen offentliggöra

en rapport om direktivets genomförande senast tolv år efter tidpunkten för dess ikraftträdande och vart sjätte år därefter.

Nationella bestämmelser

18. I artikel 23 föreskrivs att "[m]edlemsstaterna skall bestämma vilka påföljder som skall tillämpas i fall av överträdelse av de nationella bestämmelser som antas till följd av detta direktiv. De påföljder som föreskrivs skall vara effektiva, proportionella och avskräckande."

20. Luxemburg har hänvisat till bestämmelserna i lagen av den 29 juli 1993 om skydd och förvaltning av ytvatten och underjordiska vatten, såväl offentligt ägda som privatägda (nedan kallad 1993 års lag).⁴

19. I artikel 24 föreskrivs följande:

21. I artikel 2 anges att målsättningen med 1993 års lag är att bekämpa vattenförorening och säkerställa vattenförnyelse i syfte att tillgodose behoven särskilt vad gäller

"1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 22 december 2003. De skall omedelbart underrätta kommissionen om detta.

— människors och djurs hälsa samt den ekologiska balansen,

...

— biologiskt liv i vattenmottagande akvatiska ekosystem och särskilt fisklivet,

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv. Kommissionen skall underrätta övriga medlemsstater om detta."

— dricksvattenförsörjningen och tillgången på vatten för industrin,

— skydd av vattenresurser,

4 — *Mémorial* (Storhertigdömet Luxemburgs officiella tidning) 1993, 1302.

- bad, vattensporter och övriga fritidsverksamheter,

Bakgrund

Det administrativa förfarandet

- skydd av landskapet, och
- jordbruk, industri, transporter och all annan mänsklig verksamhet av allmänintresse.

24. Genom en skrivelse av den 26 januari 2004 uppmanade kommissionen Luxemburg att inkomma med synpunkter enligt artikel 226 EG,⁵ eftersom Luxemburg inte hade anmält de bestämmelser som antagits för att införliva direktiv 2000/60/EG inom den tidsfrist som fastställs i artikel 24 (det vill säga senast den 22 december 2003).

22. I artikel 3 definieras tolv begrepp för tillämpningen av 1993 års lag.

23. Artiklarna 18 och 19 handlar om skydd av dricksvattenförekomster och inrättande av säkerhetszoner för sådana vattenförekomster. I artikel 18 definieras olika säkerhetszoner på grundval av närheten till vattenkällan samt de offentliga myndigheternas befogenheter avseende dessa. I befogenheterna ingår att förstatliga områden som omedelbart angränsar till en dricksvattenkälla samt att reglera all verksamhet inom de fastställda säkerhetszonerna eller användning av dem som kan påverka vattenkvaliteten. Artikel 19 innehåller en närmare beskrivning av förfarandet för att fastställa säkerhetszoner, vilket omfattar information till och samråd med allmänheten.

25. Genom en skrivelse av den 14 april 2004 svarade Luxemburg att det nationella parlamentet i slutet av 2004 eller början av 2005 skulle rösta om ett lagförslag som var avsett att införliva direktiv 2000/60/EG. Luxemburg informerade också kommissionen om att en centraliserad myndighet för vattenförvaltning skulle inrättas senast i maj 2004.

26. Genom en skrivelse av den 9 juli 2004 avgav kommissionen ett kortfattat motiverat

5 — Skrivelsen var allmänt utformad. Medlemsstaten i fråga uppmärksammades endast på att tidsfristen för att införliva ett antal direktiv (som förtecknades i en bilaga i form av en datautskrift) hade löpt ut samt att det inte hade inkommit någon anmälan om åtgärder för införlivande, varför medlemsstaten *prima facie* hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt dessa olika direktiv. Vidare uppmanades medlemsstaten att inkomma med synpunkter.

yttrande enligt artikel 226 EG, i vilket den uppmanade Luxemburg att anta nödvändiga bestämmelser inom två månader.

och andra författningar som är nödvändiga för att uppfylla kraven i direktivet och genom att i varje fall inte anmäla dem.

27. Luxemburg svarade den 27 september 2004. Luxemburg angav att man i samband med införlivandet av ”ram”-direktiv 2000/60/EG i nationell lagstiftning ämnade passa på att genomföra en ”grundläggande översyn” av den befintliga lagstiftningen om vattenkvalitet. Luxemburg informerade kommissionen bland annat om att arbetet med lagförslaget för införlivande av direktivet gick framåt och att en ny central myndighet för vattenförvaltning hade inrättats genom en lag av den 28 maj 2004 och hade inlett sin verksamhet i slutet av juni 2004.

30. I sitt svaromål anförde Luxemburg bland annat två nya grunder. För det första angav Luxemburg att man den 24 augusti 2004 på vederbörligt sätt hade meddelat kommissionen namn och adress till den behöriga myndigheten för varje avrinningsdistrikt i Luxemburg och därigenom hade uppfyllt kravet i artikel 3 i direktiv 2000/60/EG.

28. Kommissionen ansåg att svaret var otillräckligt och väckte talan i förevarande mål.

31. För det andra gjorde Luxemburg gällande att den befintliga nationella lagstiftningen, det vill säga 1993 års lag (som här nämndes för första gången), ger de nationella myndigheterna tillräckliga befogenheter för att garantera att de operativa målen i direktiv 2000/60/EG kan uppnås.

Domstolsförfarandet

29. I sin ansökan gjorde kommissionen gällande att Luxemburg har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktiv 2000/60/EG genom att inte anta de lagar

32. I sin replik medgav kommissionen att den på grund av bristande samordning mellan sina tjänsteavdelningar inte hade haft kännedom om skrivelsen av den 24 augusti 2004. Kommissionen medgav att de åtgärder som hade anmälts genom skrivelsen i fråga utgör ett korrekt införlivande av artikel 3 i direktiv 2000/60/EG.

33. Kommissionen medgav också att artikel 7.3 i direktiv 2000/60/EG hade genomförts på vederbörligt sätt genom artiklarna 18 och 19 i 1993 års lag.

stöd för sin slutsats utvidga analysen genom att granska huruvida 1993 års lag överensstämmer med andra bestämmelser i direktiv 2000/60/EG än de som hade identifierats i repliken.

34. Kommissionen anpassade därför den ursprungliga ansökans räckvidd⁶ och omformulerade yrkandet i sin replik. Kommissionen begärde att domstolen skall fastställa att Luxemburg har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktiv 2000/60/EG genom att inte anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att uppfylla kraven i direktivet, med undantag av artiklarna 3.1, 3.2, 3.3, 3.5, 3.6, 3.7 och 7.3, och genom att i varje fall inte underrätta kommissionen om dem.

37. Efter det att Luxemburg hade yttrat sig muntligen, medgav kommissionen att Luxemburg har uppfyllt de faktiska kraven i artikel 7.1.

Bedömning

35. Kommissionen höll fast vid sitt huvudsakliga argument att direktiv 2000/60/EG skall införlivas genom särskild nationell ramlagstiftning.

Den grund som gäller underlåtenhet att anmäla genomförandebestämmelser

36. Kommissionen ansåg också att 1993 års lag inte innebär att direktiv 2000/60/EG genomfördes fullständigt. För att visa exempel på detta granskade kommissionen 1993 års lag mot bakgrund av vissa bestämmelser i direktiv 2000/60/EG. Vid den muntliga förhandlingen försökte kommissionen till

38. Det är lämpligast att behandla denna grund först.

39. Enligt artikel 24 i direktiv 2000/60/EG skall medlemsstaterna underrätta kommissionen om de bestämmelser som har antagits för att införliva direktivet senast den 22 december 2003.

6 — Och således formuleringen av yrkandet.

40. Som domstolen konsekvent har påpekat skall förekomsten av ett fördragsbrott bedömas mot bakgrund av den situation som rådde i medlemsstaten vid utgången av den frist som har angetts i det motiverade yttrandet,⁷ det vill säga i förevarande fall senast den 8 september 2004.

41. Det framgår av yttrandena till domstolen att den enda information som Luxemburg hade gett kommissionen inom den tidsfristen utgjordes av skrivelsen av den 24 augusti 2004. Luxemburgs formella svar på det motiverade yttrandet var daterat den 27 september 2004.

42. Skrivelsen av den 24 augusti 2004 sändes före utgången av den period på två månader som hade fastställts i kommissionens motiverade yttrande av den 9 juli 2004. Kommissionen har medgett att det framgår av skrivelsen att de flesta av de skyldigheter som anges i de olika punkterna i artikel 3 i direktivet har uppfyllts på ett tillfredsställande sätt. Med anledning av detta har kommissionen tagit tillbaka sitt yrkande om Luxemburgs underlåtenhet att lämna under rättelse om de genomförandebestämmelser som har antagits avseende artikel 3 i direktiv 2000/60/EG. Denna aspekt behöver därför inte undersökas ytterligare.

43. Det har klarlagts att Luxemburg först i sitt svaromål till domstolen angav att direktivet var genomfört på lämpligt sätt genom

1993 års lag. Av den ovannämnda rättspraxisen framgår tydligt att en sådan senkommen hänvisning inte kan gottgöra underlåtenhet att inkomma med nödvändiga uppgifter senast det datum som har angetts i det motiverade yttrandet.

44. Kommissionens talan är därför befogad i detta hänseende.

Den grund som gäller underlåtenhet att anta nödvändiga bestämmelser för införlivandet av direktiv 2000/60/EG

45. Som en inledande anmärkning vill jag klargöra att den omständighet att kommissionen har inkommit med nya argument och har ändrat sitt yrkande i repliken inte påverkar huruvida kommissionens talan i detta mål kan tas upp till sakprövning. Som domstolen under mycket liknande omständigheter har slagit fast, har kommissionen rätt att precisera sitt yrkande för att ta hänsyn till den information som en medlemsstat lämnar i sitt svaromål,⁸ och kan därför inte klandras för att först i repliken ha bemött de argument som baserar sig på 1993 års lag.

7 — Se, bland annat, dom av den 9 september 2004 i mål C-113/03, kommissionen mot Frankrike (ej offentliggjort i rättsfallssamlingen), punkt 13 och där angiven rättspraxis.

8 — Se dom av den 16 juni 2005 i mål C-456/03, kommissionen mot Italien (REG 2005, s. I-5335), punkterna 33 och 34. Se även nedan punkterna 66–70.

Parternas argument

46. Kommissionen har för det första hävdad att det följer av de mål som fastställs i artikel 1 i direktiv 2000/60/EG att medlemsstaterna först skall anta en ramlag för att därefter införliva de huvudsakliga skyldigheter som följer av direktivet i den nationella rättsordningen. En sådan ramlag utgör en tillfredsställande rättslig grund för att som följande steg anta de mer specifika bestämmelser som krävs för att uppnå de mål som övriga bestämmelser i direktivet syftar till. En ramlag borde därför ha antagits och anmälts till kommissionen inom den tidsfrist som fastställs i artikel 24 i direktivet.

47. För det andra anser kommissionen, som det anges i repliken, att bestämmelserna i 1993 års lag i varje fall inte utgör ett fullständigt införlivande av direktiv 2000/60/EG. Kommissionen har hävdad att till exempel artiklarna 1, 2, 3.4, 7.1, 7.2 och 14 i direktivet är ofullständigt införlivade. Vid den muntliga förhandlingen anhöll kommissionen om att få tillfoga artiklarna 4, 8, 11, 13 och 23 till denna förteckning.

48. Luxemburg har å sin sida medgett att det av nationella skäl kan vara lämpligt att anta en ramlag för att införliva direktiv 2000/06/EG. Emellertid tar Luxemburg fullständigt

avstånd från kommissionens ståndpunkt att det i direktivet föreskrivs en särskild rättslig skyldighet att anta en sådan ramlag. Direktiv 2000/60/EG utgör inte en harmoniseringsåtgärd i den mening som avses i artikel 95 EG. I detta direktiv fastställs en "ram för gemenskapens politik inom området vattenförvaltning"⁹. Huvudsyftet med direktiv 2000/60/EG är inte att ålägga medlemsstaterna att skapa en motsvarande formell nationell rättslig ram genom att harmonisera den nationella rättsordningen, utan att kräva att de skall anta bestämmelser för att uppnå vissa substantiella miljömål som fastställs i artikel 4.

49. Luxemburg har som svar på kommissionens andra argument anfört att den befintliga nationella lagen från 1993 ger de nationella myndigheterna möjlighet att vidta alla nödvändiga åtgärder för att uppfylla de operativa målen i direktiv 2000/60/EG inom de angivna tidsfristerna.

— Måste en ramlag antas för att direktiv 2000/60/EG skall anses vara korrekt genomfört?

50. Direktiv 2000/60/EG är ett ovanligt direktiv. Det syftar inte till att harmonisera

9 — Luxemburg har hänvisat till titeln på direktiv 2000/60/EG i dess franska version, som skiljer sig något från den engelska. Se ovan punkt 1. Den föreslagna översättningen är min egen ordagranna översättning av den franska versionen.

ländernas nationella lagstiftning. Dess övergripande mål är i stället att upprätta en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område. Vid en närmare granskning är det tydligt att direktivet för detta ändamål innehåller tre olika grupper av bestämmelser.

51. För det första innehåller det bestämmelser enligt vilka gemenskapsinstitutionerna åläggs skyldigheter. I till exempel artiklarna 16 och 17 anges att gemenskapsinstitutionerna skall besluta om gemenskapsåtgärder mot förorening av vatten och förorening av grundvatten.

52. För det andra innehåller det bestämmelser enligt vilka medlemsstaterna åläggs skyldigheter gentemot kommissionen och gemenskapen. Ett exempel på detta är skyldigheten att lämna information enligt artiklarna 3.1 och 24.2.

53. För det tredje innehåller det bestämmelser, varav en del med direkt verkan, enligt vilka medlemsstaterna förefaller åläggas skyldigheter med avseende på enskilda personer. Således krävs till exempel enligt artikel 4, där det anges vilka miljömål direktivet syftar till, att medlemsstaterna skall införliva de åtgärder som är nödvändiga för att uppnå dessa mål. Enligt artikel 14 skall medlemsstaterna säkerställa aktiv medverkan från samtliga berörda parter i införlivandet av direktivet.

54. Dessutom är olika tidsfrister tillämpliga för införlivandet av dessa olika bestämmelser.¹⁰

55. Den omständigheten att direktivets bestämmelser är långt ifrån homogena inverkar i sin tur på det sätt på vilket de kan eller bör införlivas på nationell nivå (en del av dem kanske faktiskt inte alls behöver införlivas). Som domstolen tidigare har påpekat ”framgår [det] av gemenskapens lagstiftningspraxis att det kan finnas stora skillnader avseende vilka slags skyldigheter som medlemsstaterna har enligt direktiven och således avseende vilka resultat som skall uppnås. Enligt vissa direktiv krävs det att lagstiftningsåtgärder vidtas på nationell nivå och att iakttagandet av dem kan bli föremål för kontroll av domstol eller förvaltningsmyndighet ... I andra direktiv föreskrivs det att medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att vissa allmänt angivna och icke kvantifierbara mål uppnås, samtidigt som medlemsstaterna ges ett visst utrymme för skönsmässig bedömning i fråga om vilka åtgärder som skall vidtas ... Enligt ytterligare andra direktiv krävs att medlemsstaterna skall uppnå mycket noggrant och konkret angivna resultat efter utgången av en viss frist ... Eftersom ett fördragsbrott således endast kan fastställas om det vid utgången av den frist som har angivits i det motiverade yttrandet föreligger en situation som strider mot gemenskapsrätten och som objektivt

10 — Se, till exempel, artikel 4.1 a ii, 4.1 a iii, 4.1 b ii och 4.1 c samt artiklarna 8.2, 10.2, 11.7 och 11.8, 13.6 och 16.4.

kan tillskrivas den berörda medlemsstaten, är fastställandet av fördragsbrottet i fråga beroende av vilken typ av skyldigheter som föreskrivs i bestämmelserna i [direktivet i fråga].”¹¹ Direktiv 2000/60/EG tycks innehålla exempel på alla de olika slag av bestämmelser som identifieras i detta citat.

56. Domstolen har likaså slagit fast att när en bestämmelse i ett direktiv endast avser förhållandet mellan medlemsstaterna och kommissionen, krävs det i princip inte att den införlivas i den nationella rättsordningen. Under sådana förhållanden har emellertid kommissionen möjlighet att visa att en särskild införlivandeåtgärd måste antas.¹²

57. Kommissionen har under hela domstolsförfarandet insisterat på att Luxemburg mot bakgrund av direktivets mål, vilka anges i artikel 1, borde ha antagit en ”ramlag” för ett korrekt införlivande av direktivet i nationell lagstiftning. Kommissionen har, som svar på frågor från flera domstolsledamöter under den muntliga förhandlingen, avböjt att svara på exakt vilken eller vilka bestämmelser i direktivet som innehåller ett sådant krav eller kan tolkas som att den/de kan införlivas endast på det sättet.

58. I artikel 249 EG anges tydligt att medlemsstaterna får välja den form och det tillvägagångssätt för genomförandet av direktiv som bäst säkerställer det resultat som de skall uppnå. Medlemsstaterna ges således, naturligtvis med beaktande av effektivitetsprincipen, ett stort utrymme för skönsmässig bedömning i fråga om hur de skall genomföra direktivet.¹³

59. Domstolen har vidare vid upprepade tillfällen uttalat att ”ett formellt återgivande av ett direktivs föreskrifter i en uttrycklig och specifik lagbestämmelse inte alltid är nödvändigt. För införlivandet av ett direktiv kan det, beroende på dess innehåll, vara tillräckligt att det finns en allmän rättslig ram. Särskilt kan förekomsten av allmänna principer i statsrätt eller förvaltningsrätt göra att ett införlivande genom särskilda lagstiftningsåtgärder är överflödigt. Detta förutsätter emellertid att dessa principer utgör en effektiv garanti för att nationella myndigheter faktiskt tillämpar direktivet fullt ut och att, i sådana fall då direktivet syftar till att skapa rättigheter för enskilda, den rättsliga situation som följer av dessa principer är tillräckligt klar och precis samt att de personer som berörs ges möjlighet att få full kännedom om sina rättigheter och, i förekommande fall, ges möjlighet att göra dem gällande vid de nationella domstolarna.”¹⁴

11 — Dom av den 18 juni 2002 i mål C-60/01, kommissionen mot Frankrike (REG 2002, s. I-5679), punkterna 25–29.

12 — Dom av den 20 november 2003 i mål C-296/01, kommissionen mot Frankrike (REG 2003, s. I-13909), punkt 92, och av den 24 juni 2003 i mål C-72/02, kommissionen mot Portugal (REG 2003, s. I-6597), punkterna 19 och 20.

13 — Se, bland annat, dom av den 7 maj 2002 i mål C-478/99, kommissionen mot Sverige (REG 2002, s. I-4147), punkt 15, och av den 26 juni 2003 i mål C-233/00, kommissionen mot Frankrike (REG 2003, s. I-6625), punkt 75.

14 — Domen i målet kommissionen mot Italien (ovan fotnot 8), punkt 51 och där angiven rättspraxis.

60. Det är likaså fast rättspraxis att det vid förfaranden enligt artikel 226 EG åligger kommissionen att, genom att förse domstolen med nödvändig information, bevisa att medlemsstaten har gjort sig skyldig till fördragsbrott. Kommissionen får därvidlag inte stödja sig på någon presumtion.¹⁵ I förevarande mål är det kommissionens uppgift att visa att en ramlag är det enda sättet att på ett effektivt sätt införliva direktiv 2000/60/EG i nationell rätt.

61. Enligt min åsikt har kommissionen inte fullgjort denna uppgift. Kommissionen har allmänt hänvisat till målen i artikel 1 och till de genomförandebestämmelser som antagits av andra medlemsstater, men har inte lagt fram några övertygande argument som visar att en ramlag måste antas på nationell nivå för att direktiv 2000/60/EG skall vara helt genomfört och att andra genomförandesätt är uteslutna.

62. En sådan skyldighet kan inte heller härledas från ordalydelsen i direktiv 2000/60/EG i allmänhet, eller från artiklarna 1 och 24 i direktivet i synnerhet. Kommissionen har själv vid den muntliga förhandlingen medgett att artikel 1 i direktivet inte måste införlivas. Som Luxemburg har påpekat krävs enligt artikel 24 endast att medlems-

staterna skall anta de bestämmelser som är ”nödvändiga” för att införliva direktivet, oavsett om de ingår i lagar eller andra författningar. Denna bestämmelse kan inte tolkas som ett strikt krav på att en ramlag skall antas.

63. Jag vill tillägga att jag mot bakgrund av de olika slag av bestämmelser som ingår i direktiv 2000/60/EG inte kan se hur eller varför en ramlag på nationell nivå skulle utgöra en lämplig metod att införliva de bestämmelser i direktiv 2000/60/EG enligt vilka gemenskapsinstitutionerna åläggs skyldigheter eller som avser förhållandet mellan medlemsstaterna och kommissionen.

64. Slutligen vill jag påpeka att kommissionen — i olika steg av domstolsförfarandet — har medgett a) att det framgår av Luxemburgs skrivelse av den 24 augusti 2004 att de flesta av punkterna i artikel 3 har införlivats korrekt, b) att Luxemburg har uppfyllt kravet i artikel 7.1,¹⁶ c) att artikel 7.3 införlivats på vederbörligt sätt genom artiklarna 18 och 19 i 1993 års lag, och d) att artikel 1 inte måste införlivas i nationell rätt (och kommissionen har mot denna bakgrund tagit tillbaka

15 — Se, bland annat, dom av den 29 april 2004 i mål C-194/01, kommissionen mot Österrike (REG 2004, s. I-4579), punkt 34 och där angiven rättspraxis samt punkt 74.

16 — Se ovan punkt 37.

relevanta delar av sin ursprungliga ansökan). Det är svårt att förstå hur detta är förenligt med påståendet att ”endast en ramlag duger”.

65. Jag anser därför att kommissionen inte har lyckats bevisa riktigheten i sitt påstående att det krävs en ramlag på nationell nivå för att införliva direktiv 2000/60/EG.

— Överensstämmelse mellan 1993 års lag och direktiv 2000/60/EG

66. Domstolen skall emellertid också granska kommissionens andra argument, som gäller huruvida 1993 års lag utgör ett korrekt införlivande av vissa bestämmelser i direktiv 2000/60/EG eller inte. Jag vill påminna om ett mycket likartat mål nyligen, där den sökande medlemsstaten först i sitt svaromål till domstolen åberopade att direktivet i fråga redan var genomfört genom befintlig nationell rätt. Domstolen tillbakavisade kommissionens uppfattning att en sådan senkommen hänvisning till påstådda genomförandebestämmelser inte kan gottgöra medlemsstatens påstådda underlåtenhet att införliva direktivet. Domstolen ansåg i stället att ”[d]omstolen skall vid bedömningen av om [den svarande medlemsstaten] har gjort sig skyldig till detta fördragsbrott beakta de av [medlemsstaten] åberopade bestämmelserna i den nationella lagstift-

ningen, under förutsättning att de var i kraft vid utgången av den tidsfrist som fastställts i det motiverade yttrandet”.¹⁷ För att avgöra huruvida skyldigheten att införliva direktivet hade åsidosatts jämförde domstolen sålunda det ifrågakvarande direktivets bestämmelser med de nationella bestämmelser genom vilka den svarande medlemsstaten ansåg sig ha genomfört direktivet.¹⁸

67. I förevarande mål kan på liknande sätt endast en jämförelse mellan bestämmelserna i 1993 års lag och kraven i direktivet visa huruvida Luxemburg har fullgjort sin skyldighet att införliva direktiv 2000/60/EG eller inte.

68. Enligt min åsikt bör domstolen begränsa sin granskning till de bestämmelser i direktivet som kommissionen har angett i sin replik (det vill säga artiklarna 1, 2, 3.4, 7.1¹⁹, 7.2 och 14) och bortse ifrån de ytterligare bestämmelser som kommissionen har åberopat under den muntliga förhandlingen.

17 — Domen i målet kommissionen mot Italien (ovan fotnot 8), punkt 48 och där angiven rättspraxis. Se även punkt 45 ovan.

18 — Domen i målet kommissionen mot Italien (ovan fotnot 8), punkt 49.

19 — Påståendet avseende artikel 7.1 togs sedan tillbaka vid den muntliga förhandlingen. Se ovan punkt 37.

69. Detta beror på att det endast är avseende de bestämmelser som anges i repliken som kommissionen, såsom det krävs enligt rättspraxis, har tillhandahållit tillräckliga uppgifter²⁰, på grundval av vilken domstolen kan avgöra huruvida den påstådda underlåtenheten att införliva direktiv 2000/60/EG har bevisats eller inte. Dessutom har Luxemburg inte i tillräckligt god tid informerats om, eller fått tillräckliga möjligheter att bemöta kommissionens påståenden avseende de bestämmelser i direktivet som åberopades först vid den muntliga förhandlingen. Om domstolen granskade dessa anmärkningar skulle det enligt min åsikt utgöra ett åsidosättande av Luxemburgs rättigheter som svarande och en underlåtenhet att iakttäta det bakomliggande skälet till förfarandet i artikel 226 EG.²¹

70. I repliken hade kommissionen möjlighet att göra en fullständig granskning av huruvida direktivet infördes genom 1993 års lag eller inte. Kommissionen utnyttjade endast delvis denna möjlighet.

71. Mot denna bakgrund skall jag nu granska huruvida 1993 års lag uppfyller

kraven i artiklarna 1, 2, 3.4, 7.2 och 14 i direktiv 2000/60/EG.

— Artikel 1

72. Kommissionen har vidhållit att de allmänna mål som anges i artikel 1 i direktiv 2000/60/EG är mer omfattande än de som eftersträvas genom 1993 års lag, vilka är begränsade till bekämpning av vattenförorening och säkerställande av vattenförynelse. Till svar på en fråga från domstolen under den muntliga förhandlingen har emellertid kommissionen medgett att artikel 1 i direktiv 2000/60/EG inte behöver införlivas i nationell rätt. Jag anser därför att kommissionen har tagit tillbaka sitt yrkande avseende artikel 1. Skulle domstolen ändå finna att det är nödvändigt att granska denna fråga ytterligare, vill jag endast påpeka att artikel 2 i 1993 års lag, där syftet anges, är ganska allmänt och obestämt utformad (liksom artikel 1 i direktiv 2000/60/EG).²² Den kan således i princip omfatta alla de mål som anges i artikel 1 i direktiv 2000/60/EG.²³ Kommissionens yrkande avseende artikel 1 saknar därför i varje händelse grund.

20 — Se ovan fotnot 15.

21 — Enligt min åsikt kan det i detta fall inte egentligen sägas att kommissionen, genom att åberopa dessa ytterligare artiklar i direktivet, försöker klargöra sitt yrkande för att beakta information som en medlemsstat tillhandahållit i sitt svaromål. Inte heller handlar det om att åberopa nya grunder under rättegången för att beakta rättsliga eller faktiska omständigheter som framkommit först under förfarandet, vilket medges enligt artikel 42.2 i rättegångsreglerna.

22 — Se ovan punkt 21.

23 — Hänvisningen i artikel 2 i 1993 års lag till behoven vad gäller "all annan mänsklig verksamhet av allmänintresse" är enligt min åsikt allomfattande.

— Artikel 2

73. Kommissionen har påpekat att 1993 års lag endast innehåller några av de definitioner som anges i artikel 2 i direktiv 2000/60/EG. Kommissionen har särskilt hänvisat till begreppen "avrinningsområde", "god ekologisk potential" och "god kemisk status", som samtliga saknas i 1993 års lag.

74. Luxemburg har inte hävdat att 1993 års lag innehåller dessa definitioner. Vid den muntliga förhandlingen tycktes Luxemburg grunda sitt försvar på att de begrepp som definieras i artikel 2 är relevanta endast för att fastställa innehållet i de operativa skyldigheter som medlemsstaterna åläggs genom direktivet. Därför behöver de inte införlivas i sig.

75. Jag instämmer inte i det påståendet. Artikel 2 kan inte tolkas separat. I en del av definitionerna i artikel 2 fastställs exakta vattenkvalitetsnormer²⁴ som medlemsstaterna måste uppnå inom de tidsfrister som fastställs framför allt i artikel 4 (som allmän regel 15 år efter direktivets ikraftträdande).²⁵ Således åläggs medlemsstaterna i enlighet med artikel 2 i förening med artikel 4 precisa

skyldigheter som skall uppfyllas inom en viss tidsfrist och som — enligt mitt förmenande — också kan skapa rättigheter för enskilda (även om den saken inte behöver avgöras här).

76. Domstolen har vid upprepade tillfällen uttalat att "[e]nbart förvaltningspraxis, som kan ändras av myndigheten efter eget gottfinnande och som inte offentliggörs i tillräcklig utsträckning, kan inte anses utgöra ett giltigt genomförande av de skyldigheter som följer av fördraget"²⁶ och att "bestämmelser i ett direktiv [skall] genomföras med obestriddligt bindande verkan samt på ett sådant tillräckligt tydligt, precist och klart sätt att kravet på rättssäkerhet uppfylls. Om direktivet syftar till att skapa rättigheter för enskilda innebär detta krav att de personer som berörs skall ges möjlighet att få full kännedom om sina rättigheter."²⁷

77. Tvärtemot vad Luxemburg har gjort gällande är tidsfristerna för att uppnå de normer som fastställs i artikel 4 inte samma som den allmänna tidsfrist som anges i artikel 24 för antagande av nödvändiga bestämmelser för införlivandet av direktiv 2000/60/EG. Eftersom definitionerna av normerna i artikel 2 och de tidsfrister inom vilka normerna skall ha uppnåtts enligt artikel 4

26 — Dom av den 13 mars 1997 i mål C-197/96, kommissionen mot Frankrike (REG 1997, s. I-1489), punkt 14 och där angiven rättspraxis.

27 — Dom av den 8 juli 1999 i mål C-354/98, kommissionen mot Frankrike (REG 1999, s. I-4927), punkt 11 och där angiven rättspraxis.

24 — Se ovan punkt 10.

25 — Se artikel 4.1 a ii, 4.1 a iii, 4.1 b ii och 4.1 c.

inte har infogats i 1993 års lag (och de skyldigheter som följer av artikel 2 i förening med artikel 4 således inte har gjorts bindande för de behöriga nationella myndigheterna), uppfyller denna lag inte kraven i direktiv 2000/60/EG.

samordning som krävs enligt direktiv 2000/60/EG. Till stöd för sitt yrkande har Luxemburg till dupliken bifogat kommunikétexten från den ministerkonferens som ICPR genomförde den 29 januari 2001 och texten från det internationella avtalet om Maas av den 3 december 2002. I båda texterna hänvisas till att de samordningsåtgärder som krävs enligt direktiv 2000/60/EG kommer att vidtas inom ramen för dessa internationella organ.²⁸

— Artikel 3.4

78. Kommissionen anser att det inte finns någon bestämmelse i 1993 års lag som korrekt genomför artikel 3.4 i direktiv 2000/60/EG, enligt vilken medlemsstaterna skall samordna alla relevanta åtgärder för hela avrinningsdistriktet i fråga.

79. Luxemburg har medgett att samordningsskyldighet föreligger enligt artikel 3.4. Luxemburg har emellertid hävdats att det inte finns några nationella avrinningsdistrikt på dess territorium. De enda två avrinningsdistrikten på Luxemburgs territorium i den mening som avses i direktiv 2000/60/EG är internationella avrinningsdistrikt, nämligen Rhens och Mosels avrinningsdistrikt samt Maas avrinningsdistrikt. En ad hoc-samordningskommitté, med företrädare för alla berörda medlemsstater, har särskilt inrättats inom ramen för Internationella kommissionen för skydd av Rhen (ICPR) för den specifika uppgiften att fullgöra den samordningsskyldighet som anges i direktiv 2000/60/EG. När det gäller Maas har en särskild internationell kommission för skydd av Maas inrättats, bland annat för att säkerställa den

80. Jag instämmer med Luxemburg i att de skyldigheter som följer av artikel 3.4 är olika beroende på om avrinningsdistriktet i fråga är nationellt eller internationellt i den mening som avses i direktivet. När det gäller internationella avrinningsdistrikt föreskrivs i artikel 3.4 att ”de berörda medlemsstaterna tillsammans [skall] sköta denna samordning och får för detta ändamål använda befintliga strukturer som internationella avtal givit upphov till”. I artikel 3.6 föreskrivs vidare att medlemsstaterna får utse ett befintligt nationellt eller internationellt organ till behörig myndighet för direktivets ändamål.

81. Kommissionen har inte invänt mot Luxemburgs påstående att de enda två avrinningsdistrikten i Luxemburg i den mening som avses i direktivet är inter-

28 — Se, när det gäller ICPR, sidan 13 i Luxemburgs duplik (i bilaga 1) samt artiklarna 1, 2 och 5 i det internationella avtalet om Maas.

nationella — inte nationella — avrinningsdistrikt.

artikel 7.2, enligt vilken medlemsstaterna skall uppfylla särskilda kvalitetsnormer för dricksvattenförekomster.²⁹

82. Av de dokument som Luxemburg har bifogat till dupliken framgår det, liksom Luxemburg har gjort gällande, att två internationella organ verkligen har anförtratts uppgiften av alla de berörda medlemsstaterna att säkerställa samordningen av åtgärderna för införlivande av direktiv 2000/60/EG i fråga om dessa internationella avrinningsdistrikt. Luxemburg har således, som medlem av dessa internationella organ, uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 3.4 i direktiv 2000/60/EG i fråga om de internationella avrinningsdistrikten på dess territorium.

85. Luxemburg har inte anfört något till sitt försvar på denna punkt.

83. Mot denna bakgrund anser jag att kommissionens yrkande avseende artikel 3.4 saknar grund.

86. Artikel 7.2 innehåller, liksom artikel 2 i förening med artikel 4, en tydlig och precis skyldighet som (enligt mitt förmenande) kan skapa rättigheter för enskilda. Enligt ovan angiven rättspraxis³⁰ borde Luxemburg ha genomfört denna bestämmelse genom bindande föreskrifter i den nationella rättsordningen inom den tidsfrist som anges i artikel 24. Eftersom 1993 års lag inte innehåller någon bestämmelse som motsvarar artikel 7.2 och ingen annan genomförandebestämmelse har antagits, har Luxemburg underlåtit att uppfylla sin skyldighet att införliva artikel 7.2 i direktiv 2000/60/EG.

— Artikel 14

— Artikel 7.2

87. Slutligen har kommissionen gjort gällande att den skyldighet som föreskrivs i

84. Enligt kommissionen innehåller 1993 års lag ingen bestämmelse som ens delvis genomför de skyldigheter som följer av

29 — Se även, när det gäller kommissionens yrkanden avseende artikel 7.1 och 7.3, punkterna 33 och 37 ovan.

30 — Se ovan fotnot 27.

artikel 14 i direktiv 2000/60/EG att organisera förfaranden för information till och samråd med allmänheten i syfte att ”uppmuntra aktiv medverkan från samtliga berörda parter i införandet av [direktivet], särskilt när det gäller att utarbeta, se över och uppdatera förvaltningsplanerna för avrinningsdistrikten” inte återspeglas i 1993 års lag.

88. Luxemburg har inte hävdad att 1993 års lag innehåller en bestämmelse som motsvarar artikel 14 i direktivet. Luxemburg har emellertid hävdad att det följer av artikel 14.1 i förening med artikel 13 i direktiv 2000/60/EG att tidsfristen för att uppfylla skyldigheterna vad gäller information till allmänheten enligt artikel 14 inte ännu har löpt ut.

89. Luxemburg har rätt i, att enligt artikel 13.6 måste förvaltningsplanerna för avrinningsdistrikten offentliggöras senast nio år efter tidpunkten för direktivets ikraftträdande och att enligt artikel 14.1 skall allmänheten informeras och ges möjlighet att, beroende på åtgärden i fråga, lämna synpunkter mellan ett och tre år före början av den period som planen avser. Det är emellertid också klart att artikel 14 syftar till att skapa en rättighet för enskilda och för berörda parter att aktivt medverka i införlivandet av direktivet, ”särskilt när det gäller att utarbeta, se över och uppdatera förvaltningsplanerna för avrinningsdistrikten”.

90. När det handlar om enskildas rättigheter måste medlemsstaterna inte endast uppfylla de allmänna skyldigheterna avseende direktivets införlivande, såsom det anges i ovan nämnda rättspraxis,³¹ utan måste också säkerställa att den rättsliga situation på nationell nivå som följer av införlivandet är ”tillräckligt klar och precis samt att de personer som berörs ges möjlighet att få full kännedom om sina rättigheter och, i förekommande fall, ges möjlighet att göra dem gällande vid de nationella domstolarna”.³²

91. Jag anser därför att de nationella genomförandebestämmelserna i förevarande fall måste vara av ett slag som gör tidsfristen i artikel 13.6 rättsligt bindande för de behöriga nationella myndigheterna och ger enskilda möjlighet att fullständigt försäkra sig om sina rättigheter inom ramen för de förfaranden som föreskrivs i artikel 14.1.

92. Om genomförandebestämmelser saknas är dessa villkor naturligtvis inte uppfyllda. Den omständigheten att förvaltningsplanerna för avrinningsdistrikten och förfarandena för information om dessa skall offentliggöras och diskuteras med allmänheten först vid någon obestämd tidpunkt i framtiden minskar inte, tvärtom vad Luxemburg har hävdad, medlemsstaternas skyldighet att fastställa en precis, klar och rättsligt

31 — Se ovan fotnoterna 26 och 27.

32 — Se bland annat domen i målet kommissionen mot Italien (ovan fotnot 8), punkt 51 och där angiven rättspraxis.

bindande åtgärd för att säkerställa att dessa skyldigheter uppfylls. I avsaknad av en särskild bestämmelse som anger något annat är den allmänna tidsfrist som anges i artikel 24 tillämplig.

Rättegångskostnader

93. Jag anser därför att Luxemburg har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktiv 2000/60/EG genom att inte anta nödvändiga bestämmelser på nationell nivå för att införliva artikel 14 i direktiv 2000/60/EG.

94. Enligt artikel 69.3 i rättegångsreglerna kan domstolen, om parterna ömsom tappar målet på en eller flera punkter, besluta att kostnaderna skall delas. Detta är fallet i förevarande förfarande, där kommissionens talan endast delvis kan bifallas. Jag anser därför att vardera parten skall bära sin kostnad.

Förslag till avgörande

95. Mot bakgrund av det ovanstående föreslår jag att domstolen skall

1) förklara att

- Luxemburg, förutom i fråga om artikel 3, har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 24 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder

på vattenpolitikens område genom att inte underrätta kommissionen om de nationella lagar och andra författningar genom vilka direktivet genomförs,

- Luxemburg har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 24 i direktiv 2000/60/EG genom att inte inom föreskriven tidsfrist anta nationella lagar och andra författningar för införlivande av artiklarna 2, 7.2 och 14 i direktivet,

2) ogilla talan i övrigt,

3) besluta att vardera parten skall bära sin kostnad.